

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 15/2005 vp

Hallituksen esitys nuorisolaiksi sekä laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä huhtikuuta 2005 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen nuorisolaiksi sekä laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 28/2005 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Olli Saarela, opetusministeriö
- puheenjohtaja Vertti Kiukas, valtakunnallisten nuorisjärjestöjen ja nuorisotyön palvelujärjestöjen vuosiavustuksia valmisteleva toimikunta
- pääsihteeri Tarmo Manninen, valtion nuorisotieteiden neuvottelukunta Nuora
- kirkkoneuvos Seppo Häkkinen, Kirkkohallitus
- erityisasiantuntija Kari Sjöholm, Suomen Kuntaliitto
- pääsihteeri Tuija Sivonen, Suomen Nuorisoseurojen Liitto
- toiminnanjohtaja Jorma Aro, Etelä-Pohjanmaan Nuorisoseura ry
- toiminnanjohtaja Kai Vavuli, Insinööriopiskelijaliitto IOL ry
- tutkimusjohtaja Tommi Hoikkala, Nuorisotutkimusseura ry

- pääsihteeri Ville Wallin, Suomen Ammattiin Opiskelevien Keskusliitto SAKKI ry
- puheenjohtaja Tuula Kukkonen ja hallituksen jäsen Kari Hietaharju, Suomen nuorisokeskukset ry
- pääsihteeri Jukka Tahvanainen, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry
- puheenjohtaja Lauri Sainio ja pääsihteeri Jenni Tanner, Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry
- projektipäällikkö Markku Hassinen, Valtakunnallinen työpajayhdistys ry
- rehtori Elisa Torvinen ja säätiön puheenjohtaja Martti Huhtamäki, Anna Tapion koulu.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Kirkkonummen kunta
- Kokoomuksen Nuorten Liitto ry
- Kristillisdemokraattiset Nuoret ry
- Minijellonat ry
- Nuorten Kotkain Keskusliitto
- Sosialidemokraattiset Nuoret ry
- Suomen Demokratian Pioneerien Liitto - SDPL ry
- Suomen Keskustanuoret
- Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry
- Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry
- Svensk Ungdom rf
- Vesaisten Keskusliitto ry
- Vihreiden nuorten ja opiskelijoiden liitto VINO ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi nuorisolaki, jolla kumottaisiin vuodelta 1995 oleva nuorisotyölaki. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia.

Nuorisolaissa säädettäisiin lain tarkoitukselta ja lähtökohdista, valtion hallinnosta nuorisotyössä ja -politiikassa, opetusministeriön ja lääninhallitusten tehtävistä, nuorisopolitiikan kehittämishjelmasta sekä valtion nuorisosiain neuvottelukunnasta ja arviointi- ja avustustoimi-

kunnasta. Laissa säädettäisiin myös kuntien nuorisotyöstä ja -politiikasta sekä nuorten osallistumisesta ja kuulemisesta. Lisäksi laissa säädettäisiin järjestömuotoisen nuorisotyön ja valtakunnallisten nuorisokeskusten tukemisesta sekä toimialan muusta valtionrahoituksesta.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006. Eräiden järjestöjen valtionavustuksia koskevat nuorisolain säännökset ovat kuitenkin tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Uuden lain keskeiset lähtökohdat

Hallituksen esitys sisältää ehdotuksen uudeksi nuorisolaiksi, jolla kumotaan vuodelta 1995 peräisin oleva nuorisotyölaki (235/1995). Esityksen perusteluissa (s. 9/I) nuorisotyölain todetaan olevan vanhentunut ja vastaavan huonosti horisontaalisen nuorisopolitiikan tarpeisiin. Sivustysvaliokunta yhtyy näihin käsityksiin.

Valiokunnan mielestä nuorisolain uudistus vahvistaa lapsi- ja nuorisopolitiikan ohjausta ja lisää toiminnan suunnitelmallisuutta. Tältä osin valiokunta mainitsee erityisen myönteisinä uuteen lakiin sisältyvät säännökset nuorisopolitiikan kehittämishjelmasta, jonka valtioneuvosto hyväksyy joka neljäs vuosi. Kehittämishjelma mahdollistaa sen, että kullekin nelivuotiskaudelle erikseen linjataan nuorisopolitiikan painopisteet ja käydään niistä laaja-alaista periaatekeskustelua. Ohjelman avulla voidaan sopivalla tavalla parantaa nuorisopolitiikan ohjausta ja hallinnollista yhteensovittamista. Kehittämishjel-

man sisällöstä säädetään laissa jokseenkin yleispiirteisesti, mikä on tosin asian luonne huomioon ottaen ymmärrettävää. Valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisena, että kehittämishjelmaa laadittaessa myös lapsiin liittyvät näkökohdat ja lapsipolitiikka otetaan huomioon riittävässä laajuudessa. Kehittämishjelman toteuttamista varten pitäisi valiokunnan mielestä myös laatia rahoitussuunnitelma. Valiokunta pitää aiheellisena, että valtioneuvosto harkitsee sopivia tapoja, joilla kehittämishjelmassa esitetyt linjaukset voidaan saattaa eduskunnan keskusteltaviksi.

Nuorisolain keskeisenä tavoitteena on (s. 9/I) edistää nuorten toimintaa heidän omissa yhteisössään ja kunnallisessa päätöksenteossa. Valiokunta pitää tällaista nuorten osallisuuden edistämistä tärkeänä. Sen mielestä nuorten perehdyttäminen kansanvallan periaatteisiin ja demokraattisen valtiollisen järjestelmän toimintaan ovat teemoja, jotka tulee ottaa huomioon kaikessa nuorisoon vaikuttavassa toiminnassa. Samalla valiokunta korostaa paikallistasolla suoritettavan työn merkitystä. Kunnissa tehtävän nuorisotyön, sosiaalityön sekä kodin ja koulun yhteistoiminta edesauttaa nuorten kasvua täysipainoisiksi ja aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi.

Valiokunnan mielestä koulujen vuorovaikutusta nuorisojärjestöjen kanssa tulee lisätä. Kouluja tulee myös ohjata nykyistä laaja-alaisem-

min käsittelemään kansalaisvaikuttamiseen, etenkin vaaliosallistumiseen, liittyviä asioita ja konkretisoimaan niitä muun muassa erilaisten tutustumiskäyntien ja varjovaalien keinoin. Valiokunta pitää nimenomaan vaalien ja niiden merkityksen käsittelyä tärkeänä osana demokraatiakasvatusta, jonka merkitystä aktiivisen kansalaisuuden kehittämisen kannalta valiokunta on jo aiemmin toisessa yhteydessä korostanut (ks. SiVL 7/2003 vp). Tätä kasvatusyötä tukee osaltaan myös koulujen oppilaskunta- ja mentortointi.

Uuden lain mukaan valtakunnalliset nuorisjärjestöt voivat kohdentaa osan vuosiavustuksestaan paikallisyhdistyksille. Päävastuu nuorisoyhdistyksiensä ja muiden nuorisoryhmien tukemisesta säilyy jatkossakin kunnilla. Tämän vuoksi valiokunta korostaa, että kuntien tulee ohjata riittävästi varoja kunnalliseen nuorisotyöhön sekä tukea nuorten paikallista järjestötoimintaa erilaisin nuorisoavustuksin. Jo pienelläkin panostuksella voidaan valiokunnan mielestä saada aikaan laajasti vaikuttavaa ja laadukasta toimintaa. Nuorten elinoloihin ja vapaa-ajan viettoon voidaan vaikuttaa merkittävästi myös kulttuuritoimen palvelutarjonnalla, jolla voidaan luoda terveitä elämäntapoja edistäviä vapaa-ajanviihtovaihtoehtoja. Valiokunta pitää tärkeänä, että nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmassa paneuduttaisiin erityisesti siihen, miten nuorten vapaa-ajan käyttöön voidaan kehittää myönteisiä malleja. Käytännön hyvinä esimerkkeinä tällaisista toimintatavoista valiokunta mainitsee nuorten kulttuuripassit sekä nuorten omat kahvilat ja toimintakeskukset, joissa nuoret voivat viettää vapaa-aikaansa myös viikonloppuina. Sivistysvaliokunnan mielestä kuntia tulee rohkaista tämän tyyppisten lasten ja nuorten vaihtoehtoisten vapaa-ajanviettotapojen järjestämiseen.

Valiokunta pitää varsin tärkeänä, että jo uuden lain tavoitesäännöksessä korostetaan monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden merkitystä. Kuten esityksen perusteluissakin (s. 8/II) huomautetaan, vähemmistöihin kuuluvien nuorten kynnys käyttää nuorisotyön palveluita ja tukimuotoja voi kuitenkin olla korkeampi kuin

pääväestöön kuuluvien nuorten. Maahanmuuttajien ja vähemmistöjen aseman vahvistaminen yhteiskunnassa vaatiikin määrätietoista politiikkaa ja voimavarojen suuntaamista erityisesti heitä tukeviin hankkeisiin. Valiokunnan mielestä näiden ryhmien tukemisen tulee olla nuorisotyön keskeisiä tavoitteita.

Valtionavustukset

Säädettävän nuorisolain mukaan valtion talousarvioon voidaan ottaa vuosittain määräraha myönnettäväksi yleisavustuksena valtakunnallisille nuorisjärjestöille ja valtakunnallisille nuorisotyön palvelujärjestöille. Lain mukaan valtakunnallisten nuorisjärjestöjen ja niiden piirijärjestöjen avustukset myönnetään tulosperusteisesti. Laissa tarkoitettuja tulosperusteita ovat toiminnan laatu, laajuus ja taloudellisuus. Avustusta myönnettäessä otetaan lisäksi huomioon toiminnan ajankohtainen yhteiskunnallinen merkitys sekä avustuksen tarve. Tarkempia säännöksiä avustusperusteista annetaan valtioneuvoston asetuksella. Avustuspäätökset tekee opetusministeriö, jota avustaa asiantuntijaelimenä arviointi- ja avustustoimikunta.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on äskettäin tarkastellut nuorisotoiminnan tukemiseen myönnettävän valtionavustuksen määräytymisperusteita ja tuen käyttöä.¹ Tarkastusviraston mielestä järjestöjen tulos on määritelty huomattavan yleisellä tasolla eikä avustusjärjestelmään kytkeytyvää tulosarviointia ole sovellettu kattavasti. Virasto katsoo myös, että nykyiset avustusjärjestelmän tavoitteet ovat niin yleisiä, että niitä ei voi sellaisinaan pitää järjestöjen toiminnan arvioinnin perusteena. Tarkastusviraston mielestä avustuskelpoisuusehtojen täyttymistä tulisi myös säännönmukaisesti seurata.

Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä, että valtakunnallisille nuorisjärjestöille ja valtakunnallisille nuorisotyön palvelujärjestöille myönnettävät avustukset ovat aidosti tulosperusteisia. Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastuskertomuksessaan kuitenkin katsonut tulosperusteisesti

¹ Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus 94/2005.

suuden jääneen vaille tavoiteltua sisältöä. Tarkastusviraston mukaan keskeisimmäksi yleisavustuksen suuruuteen vaikuttavaksi tekijäksi näkyy muodostuneen järjestön edellisenä vuonna saama avustus. Valiokunta ei pidä tällaista tilannetta hyvänä. Siksi se yhtyy Valtiontalouden tarkastusviraston näkemykseen siitä, että eri järjestöryhmille tulee kehittää niille soveltuvat toiminnalliset arviointikriteerit. Valiokunta painottaa myös, että avustusten tavoitteena tulee olla nimenomaan nuorten oman aktiivisuuden edistäminen. Samalla sivistysvaliokunta kuitenkin huomauttaa, että tulosperusteisuus ei saa johtaa vapaan kansalaistoiminnan sisältöjen yksityiskohtaiseen määrittelyyn. Järjestelmästä ei näin ollen saa muodostua valtiiovallan valvontaväline, vaan sen tulee oikealla tavalla tukea kunkin järjestön toiminnan perusajatuksen käytännön toteuttamista.

Nuorisolain mukaan avustusta myönnettäessä on otettava huomioon myös avustuksen tarve. Tältä osin sivistysvaliokunta tähdentää sen merkitystä, että avustustarpeen harkintaa ohjeistetaan nykyistä tarkemmin.

Uuden nuorisolain 10 §:ssä säädetään valtakunnallisten nuorisojärjestöjen ja valtakunnallisten nuorisotyön palvelujärjestöjen valtionavustuskelpoisuudesta. Pykälässä rajataan avustuskelpoisuuden ulkopuolelle järjestöt, joiden pääasiallisena tehtävänä on edistää yhden koulutus- tai opintoalan tai vastaavan alan opiskelua. Yleisavustuksen ulkopuolelle jäävät myös ne järjestöt, jotka edistävät pääasiallisesti ammatillista järjestäytymistä. Valiokunta pitää ehdotettua rajausta kannatettavana, koska sen mielestä käytettävissä olevat rajalliset voimavarat tulee kohdentaa valtakunnallisesti riittävän laaja-alaisesti nuoria tai opiskelijoita edustaville järjestöille. Säädettyjen rajoitusten seurauksena muutamit nykyisin valtion yleisavustusta saavat valtakunnalliset järjestöt kuitenkin menettävät avustuskelpoisuutensa. Valiokunta huomauttaa, että näille järjestöille jää edelleen mahdollisuus hakea ja saada avustusta lain 11 §:n perusteella. Valiokunta pitää tärkeänä, että näiden järjestöjen toiminnan jatkuvuus voidaan taata myös muuttuvassa lainsäädännöllisessä tilanteessa.

Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa hyväksyttäväksi lausuman näiden järjestöjen rahoituksen turvaamisesta (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Nuorisotyö Euroopan unionissa

Euroopan yhteisöllä ei ole lainsäädäntövaltaa nuorisotyön alalla. Jäsenvaltioilla on kuitenkin tällä alalla moninaista yhteistyötä ja myös Euroopan yhteisöjen komissio on kiinnittänyt huomiota nuorisotyöhön ja -politiikkaan. Konkreettisenä osoituksena tästä on komission marraskuussa 2001 julkaisema valkoinen kirja "EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet". Komission pyrkimyksenä on, että nuorisotaiot otetaan yhteisössä huomioon eri politiikan lohkoilla. Ensimmäisiä politiikan aloja ovat sen mukaan koulutus, elinikäinen oppiminen, liikkuvuus, työllisyys ja sosiaalinen integraatio sekä rasismien torjunta.

Sivistysvaliokunta on aiemmin useaan kertaan (ks. SiVL 1/2002 vp, SiVL 7/2003 vp ja SiVL 11/2004 vp) arvioinut komission valkoista kirjaa ja todennut sen antavan hyvän pohjan eurooppalaisen nuorisotaiin yhteistyön kehittämiseksi. Aiempien lausuntojensa mukaisesti valiokunta kuitenkin myös tässä yhteydessä korostaa nuorisopolitiikan kuuluvan jäsenvaltioiden vastuulle.

Valiokunta pitää tärkeänä nuorisotaiin eurooppalaisen yhteistyön kehittämistä. Sen mielestä esimerkiksi nuorisotutkijoiden väliset yhteydet ja tietojen vaihto ovat käytännön esimerkkejä tällaisen yhteistyön kansallista toimintaa rikkaittavista mahdollisuuksista. Tavoitteena tulee valiokunnan mielestä olla tutkijoiden edustaman tietämyksen mahdollisimman laaja-alainen hyödyntäminen nuorisopolitiikan toteuttamisen eri vaiheissa. Sivistysvaliokunta painottaakin nuorisotutkimuksen voimavarojen riittävyyden turvaamisen yhteiskunnallista merkitystä.

Yksityiskohtaiset perustelut

8 §. *Nuorten osallistuminen ja kuuleminen.* Pykälän mukaan nuorille tulee varata mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsitte-

lyyn. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevis-
sa asioissa.

Hallituksen esityksen perustelujen (s. 14/I)
mukaan säännöksessä tarkoitettu kuuleminen
voi tapahtua monin tavoin. Muotoina voivat olla
nuorisolautakunnat, nuorisovaltuustot ja muut
vastaavat vaikuttajaryhmät, tietoverkkopohjai-
set kuulemisjärjestelmät sekä peruskouluihin ra-
kentuvat demokratiakasvatus- ja vaikuttamisjär-
jestelmät.

Sivistysvaliokunnan mielestä säännöksessä
käytetty ilmaisu "mahdollisuuden varaamisesta"
on liian yleispiirteinen. Valiokunnan arvion
mukaan tällainen sanamuoto jättää mahdollisuuden
esimerkiksi siihen, että säännöksessä tarkoi-
tettua osallistumisoikeutta ja kuulemisvelvolli-
suutta toteutettaisiin käytännössä esimerkiksi
tiedottamalla nuoria koskevista asioista kunnan
ilmoitustaululla. Valiokunta pitää tärkeänä, että
nuoret pääsevät tosiasiallisesti vaikuttamaan
nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden
käsittelyyn ja että nuoret tulevat kuulluiksi heitä
koskevissa asioissa jo niiden valmisteluvaihees-
sa.

Edellä esitetyistä syistä valiokunta ehdottaa
säännöksen sanamuotoa tarkennettavaksi niin,
että nuorille on järjestettävä mahdollisuus osal-
listua paikallista ja alueellista nuorisotyötä kos-
kevien asioiden käsittelyyn.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta
ehdottaa,

*että 2. lakiehdotus hyväksytään muutta-
mattomana,*

*että 1. lakiehdotus hyväksytään muu-
toin muuttamattomana paitsi 8 § muu-
tettuna (Valiokunnan muutosehdotus)
ja*

*että hyväksytään yksi lausuma (Valio-
kunnan lausumaehdotus).*

Valiokunnan muutosehdotus

8 §

Nuorten osallistuminen ja kuuleminen

Nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallis-
tua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -po-
litiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Lisäksi
nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa.

Valiokunnan lausumaehdotus

*Eduskunta edellyttää, että hallitus esi-
merkiksi säädettävän lain 11 §:n avulla
turvaa sellaisten valtakunnallisten jär-
jestöjen rahoituksen, jotka voimassa
olevan lain perusteella saavat valtion
varoista yleisavustusta vuonna 2005
mutta jotka uuden lain voimaan tultua
menettävät kelpoisuutensa tällaisen
avustuksen saamiseen.*

SiVM 15/2005 vp — HE 28/2005 vp

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kaarina Dromberg /kok	Minna Lintonen /sd
vpj.	Säde Tahvanainen /sd	Kirsi Ojansuu /vihr
jäs.	Esko Ahonen /kesk	Seppo Särkiniemi /kesk
	Hanna-Leena Hemming /kok	Marja Tiura /kok
	Sinikka Hurskainen /sd	Jutta Urpilainen /sd
	Tuomo Hänninen /kesk	Raija Vahasalo /kok
	Tatja Karvonen /kesk	Unto Valpas /vas
	Rauno Kettunen /kesk	vjäs. Paula Risikko /kok.

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Risto Eerola
valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Hallituksen esityksen 10 §:n mukaan nuorisojärjestöjen ja nuorisotyön palvelujärjestöjen yleisavustusta ei myönnetä sellaiselle nuorisojärjestölle, jonka pääasiallisena tehtävänä on edistää yhden koulutus-, opinto- tai vastaavan alan opiskelua. Pääasiallisesti ammatillista järjestäytymistä edistävälle nuorisojärjestölle ei myöskään myönnetä yleisavustusta. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että nykyisistä avustuskelpoisista järjestöistä tällaisia ovat Insinööriopiskelijaliitto IOL ry, STTK-Opiskelijat ry ja Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry.

Mielestämme lain valmisteluvaiheessa ei ole riittävän hyvin punnittu kaikkien nykyisten yleisavustusta nauttivien järjestöjen "ammatillista järjestäytymistä edistävää" toimintaa. Kritisoimme sitä, että opetusministeriön esittämän tulkinnan mukaan tuen piiriin jäisi edelleen Suomen Ammattiin Opiskelevien Keskusliitto SAKKI ry. Kuitenkin on päivänselvää, että SAKKI ry:n toiminta on ammatillista järjestäytymistä edistävää mitä suurimmassa määrin. Jo SAKKI ry:n sääntöjen 2 § määrittelee yhdistyksen tarkoituksiksi ammatillisen järjestäytymisen edistämisen. SAKKI ry:n sääntöjen 2 § edelleen määrittelee yhdistyksen tarkoituksiksi toimimisen ammattiliittoihin kuuluvien jäsenten yhdyssiteenä.

SAKKI ry on vuonna 1987 neljän SAK:laisen ammattiliiton perustama (Metallityöväen liitto, Rakennusliitto, VTY, KTV). Kaikki SAK:laiset ammattiliitot ovat SAKKI:n äänivaltaisia yhteisjäseniä (pl. SEL ry.). SAKKI ry:n sääntöjen ja SAK:n ilmoittamien jäsenmäärien mukaan laskettuna SAK:laisilla ammattiliitoilla on SAKKI ry:n liittokokouksessa käytössään 125 täysivaltaista liittokokoussääntä. Tosin SAKKI ry ilmoitti nuorisojärjestöjen neuvottelupäivillä 7.11.2005, että viime liittokokouksessa ammattiliittojen ääniä käytti kokouksessa "vain" n. 40 eri ammattiliitton edustajaa.

SAKKI ry:n säännöt määrittelevät, että vain puolet opiskelijajärjestön hallituksesta pitää koostua opiskelijoista. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tänäkin vuonna SAKKI ry:n hallituksessa istuu useita SAK:laiden ammattiliittojen edustajia.

SAK:laiset liitot maksavat SAKKI ry:lle yhteisjäsenmaksuaan alle 29-vuotiaista jäsenistään ja siten merkittävin osin rahoittavat SAKKI ry:n toimintaa. SAKKI ry on jäsenenä myös Työttömien Ay-jäsenten tukiyhdistys TATSI ry:ssä. SAKKI ry markkinoi omana jäsenetunnaan ilmaista ammattiliiton opiskelijajäsenyyttä. SAKKI ry:n kautta voi liittyä vain SAK:laisiin ammattiliittoihin, jotka rahoittavat SAKKI ry:n toiminnan ja käyttävät äänivaltaansa liittokokouksessa.

SAKKI ry:n jäsenet saavat ilmaisena jäsenetuna SAK:n nuorten ARVO-lehden. SAKKI ry ja sen rahoittajaliitot ovat suorassa kilpailutilanteessa avustuksen piiristä poistettavaksi esitettyjen Akavalaisten ja STTK:laiden järjestöjen kanssa.

Vuonna 2005 SAKKI ry:lle on myönnetty valtionavustusta 340 000 euroa. Vertailun vuoksi, sekä STTK-Opiskelijat että Insinööriopiskelijaliitto ovat vuonna 2005 saaneet 1 000 euroa. On kuitenkin kyseenalaista, mihin SAKKI ry avustusta ylipäänsä tarvitsee. 31.12.2004 SAKKI ry:llä on ollut neljä eri rahastoa, joiden yhteenlaskettu arvo oli 700 021,51 euroa. Lisäksi syyskuussa 2002 SAKKI ry:n kirjanpidon taseen mukaan järjestöllä on ollut sijoituksia yhteensä 918 991,56 eurolla. Vuonna 2005 SAKKI ry:n järjestämät Next Step -messut tuottivat voittoa 2 000 euroa.

Valtiontalouden tarkastusviraston kertomuksessa 94/2005 "Nuorisotoiminnan tukeminen" todetaan: "Järjestön avustustarpeen harkinta näyttäisi jääneen taka-alalle viime vuosina. Avustustarpeen arviointia ei erikseen mainita nykyisessä nuorisotyölaissa eikä -asetuksessa. Valtionavustuslaki kuitenkin mahdollistaa asian

tarkemman sääntelyn erityislainsäädännön tasolla. Avustustarpeen harkintaan liittyen valtionapuviranomaisen ja avustustoimikunnan tulisikin kehittää ohjeistusta erityisesti järjestöjen omarahoitukseen liittyen. Sitä, miten järjestön toiminnan huomattava voitollisuus, rahastoidut varat tai järjestöä lähellä olevien huomattavien taloudellisten tukijoiden toiminta vaikuttavat valtionavustukseen, ei ole tällä hetkellä selkeästi määritelty."

Tarkastusvirasto on myös todennut, että mikäli jäsenmäärää käytetään keskeisenä järjestön toiminnan laajuutta kuvaavana mittarina, tulisi jäsenmäärätietojen ilmoittamista koskevaa ohjeistusta täsmentää.

Edellä mainitun perusteella katsomme, että sivistysvaliokunnan olisi tullut todeta, että myös SAKKI ry on ammatillista järjestäytymistä edistävä järjestö, joten se olisi tullut rinnastaa muihin vastaaviin järjestöihin. Lisäksi valiokunnan olisi tullut kiinnittää enemmän huomiota avustusten jakoperusteiden oikeudenmukaisuuteen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina paitsi 1. lakiehdotuksen 10 § ja 18 § muutettuina seuraavasti (Vastalauseen muutosehdotus) ja

että hyväksytään lausuma (Vastalauseen lausumaehdotus)

Vastalauseen muutosehdotus

10 §

Nuorisojärjestöjen ja nuorisotyön palvelujärjestöjen valtionavustukset

Valtion talousarvioon voidaan ottaa vuosittain määräraha myönnettäväksi yleisavustuksi-

na valtakunnallisille nuorisojärjestöille ja valtakunnallisille nuorisotyön palvelujärjestöille. Valtakunnalliset nuorisojärjestöt voivat osoittaa saamaansa avustusta rekisteröityjen piirijärjestöjensä toimintaan. Lisäksi valtakunnalliset nuorisojärjestöt voivat osoittaa paikallisyhdistyksilleen erityisavustuksia rajattuun tarkoitukseen. (Poist.)

(2—6 mom. kuten SiVM)

18 §

Siirtymäsäännökset

(1 mom. kuten SiVM)

(2 mom. *poist.*)

(3 mom. kuten SiVM)

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin nuorisojärjestöjen yleisavustusten jakoperusteiden oikeudenmukaistamiseksi, jolloin nuorisojärjestöjen ja nuorisotyön palvelujärjestöjen valtionavustustarpeen harkintaan liittyen tulee huomioida myös järjestön toiminnan huomattava voitollisuus, rahastoidut varat tai järjestöä lähellä olevien huomattavien taloudellisten tukijoiden toiminta. Lisäksi jäsenmäärätietojen ilmoittamista koskevaa ohjeistusta sekä jäsenryhmittelyä tulee täsmentää. Lisäksi järjestöjen kytkennät ammattiyhdistysliikkeisiin tulee poistaa.

Vastalause 1

SiVM 15/2005 vp — HE 28/2005 vp

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 2005

Kaarina Dromberg /kok
Raija Vahasalo /kok
Hanna-Leena Hemming /kok

Kirsi Ojansuu /vihr
Marja Tiura /kok
Paula Risikko /kok

VASTALAUSE 2

Perustelut

Valiokunnan enemmistö hyväksyy hallituksen esitykseen sisältyvän rajauksen, jonka mukaan nuorisotyön palvelujärjestöjen valtionavustuskelpoisuuden (10 §) ulkopuolelle rajataan järjestöt, joiden pääasiallisena tehtävänä on edistää yhden koulutus- tai opintoalan tai vastaavan alan opiskelua. Samoin ehdotuksessa rajataan avustuskelpoisuuden ulkopuolelle ne järjestöt, joiden tehtävänä on edistää pääasiallista ammatillista järjestäytymistä.

En ole voinut yhtyä tältä osin valiokunnan kantaan, mikä merkitsisi merkittävien opiskelijajärjestöjen, kuten esimerkiksi Insinööriopiskelijaliitto ry:n, STTK-Opiskelijat ry:n ja Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry:n, sulkemista pois nuorisojärjestöjen ja nuorisotyön palvelujärjestöjen valtionavustuksen piiristä.

Esitetyt perustelut näiden järjestöjen rajaamiselle pois avustuksen piiristä ovat nähdäkseni keinotekoisia. Järjestöjen toimintaedellytysten heikentäminen vaikeuttaa opiskelijoiden mahdollisuuksia toimia muun muassa oppilaitostensa opintososiaalisten olojen parantamiseksi sekä muuta edunvalvontaa.

Kannatin ehdotusta, jonka mukaan esityksen 10 §:n 1 momentista poistetaan kaksi viimeistä virkettä edellä mainituista syistä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan

että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukai-

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 2005

Unto Valpas /vas

sina paitsi 1. lakiehdotuksen 10 § ja 18 § muutettuina seuraavasti (Vastalauseen muutosehdotus).

Vastalauseen muutosehdotus

10 §

Nuorisojärjestöjen ja nuorisotyön palvelujärjestöjen valtionavustukset

Valtion talousarvioon voidaan ottaa vuosittain määräraha myönnettäväksi yleisavustuksina valtakunnallisille nuorisojärjestöille ja valtakunnallisille nuorisotyön palvelujärjestöille. Valtakunnalliset nuorisojärjestöt voivat osoittaa saamaansa avustusta rekisteröityjen piirijärjestöjensä toimintaan. Lisäksi valtakunnalliset nuorisojärjestöt voivat osoittaa paikallisyhdistyksilleen erityisavustuksia rajattuun tarkoitukseen. *(Poist.)*

(2—6 mom. kuten SiVM)

18 §

Siirtymäsäännökset

(1 mom. kuten SiVM)

(2 mom. *poist.*)

(3 mom. kuten SiVM)